ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1991

Vyhlásené: 01.02.1991 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

9

ZÁKON
České národní rady

ze dne 19. prosince 1990

o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti

Česká národní rada se usnesla na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ
ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1
Státní politika zaměstnanosti

Státní politika zaměstnanosti v České republice zahrnuje zejména

a) soustavné sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, zpracování prognóz a koncepcí zaměstnanosti a programů pro další pracovní uplatnění zaměstnanců při velkých strukturálních a organizačních změnách a racionalizačních opatřeních,

b) bezplatně poskytovanou informační, poradenskou a zprostředkovatelskou činnost,

c) zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšných prací,

d) rekvalifikaci občanů, poradenství pro volbu povolání a odbornou výchovu,

e) hmotné zabezpečení občanů ucházejících se o zaměstnání a při rekvalifikaci,

f) opatření pro zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností,

g) systém evidence volných pracovních míst a občanů ucházejících se o zaměstnání.[1])

§ 2

(1) Orgány státní správy zabezpečující státní politiku zaměstnanosti v České republice jsou

a) ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (dále jen „ministerstvo“),

b) územní orgány práce.

(2) Územními orgány práce jsou úřady práce, jejichž sídla a územní obvody jsou totožné se sídlem a územními obvody okresních úřadů působících v České republice[2]) a na území hlavního města Prahy Úřad práce hlavního města Prahy (dále jen „úřad práce“).

(3) V čele úřadu práce je ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr práce a sociálních věcí České republiky.[3]) Při jmenování vychází ministr práce a sociálních věcí České republiky zpravidla z výsledků konkursního řízení.

Zprostředkování zaměstnání

§ 3

(1) Zprostředkování zaměstnání[4]) pro uchazeče o zaměstnání[5]) a zájemce o zaměstnání zabezpečují úřady práce. Při zprostředkování zaměstnání pro občany se změněnou pracovní schopností úřady práce spolupracují s organizacemi zřízenými k pracovní rehabilitaci a zaměstnávání invalidních občanů.

(2) Úřad práce je povinen poučit zájemce o zaměstnání a uchazeče o zaměstnání o jejich právech a povinnostech.

§ 4

(1) Uchazečem o zaměstnání je občan, který není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost po dobu tří měsíců a který se u úřadu práce uchází na základě písemné žádosti o zprostředkování zaměstnání.[5])

(2) Zájemcem o zaměstnání je občan, který je v pracovním nebo obdobném vztahu nebo vykonává samostatnou výdělečnou činnost a má zájem o jiné zaměstnání.

(3) Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytovat úřadu práce na jeho výzvu potřebnou součinnost při zprostředkování zaměstnání a řídit se přitom jeho pokyny. Přiměřeně postupují i zájemci o zaměstnání.

§ 5
Společensky účelná pracovní místa a veřejně prospěšné práce

(1) K rozšíření nabídky volných pracovních míst ministerstvo a úřad práce dávají právnickým a fyzickým osobám (dále jen „zaměstnavatel“) podněty ke zřizování společensky účelných pracovních míst a k vytváření veřejně prospěšné práce a hmotně podporují jejich zřizování a vytváření.

(2) Společensky účelné pracovní místo je nové pracovní místo, které zaměstnavatel zřizuje na základě písemné dohody s úřadem práce a obsazuje uchazeči o zaměstnání vedenými v evidenci úřadu práce, kterým nelze zajistit jiným způsobem pracovní uplatnění.

(3) Veřejně prospěšné práce jsou nové pracovní příležitosti, které vytváří obec[6]) nebo zaměstnavatel na základě písemné dohody s úřadem práce ke krátkodobému pracovnímu umístění uchazeče o zaměstnání.

(4) Náklady na zřízení společensky účelného pracovního místa a vytvoření veřejně prospěšné práce hradí ministerstvo nebo úřady práce z účelově určených prostředků.

(5) Podrobnosti zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšných prací stanoví ministerstvo vyhláškou.

§ 6
Rekvalifikace

(1) Ministerstvo a úřady práce zabezpečují rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání podle státního rekvalifikačního programu, rekvalifikačních programů zpracovaných úřady práce a podle potřeb trhu práce.

(2) Zaměstnavatelé přihlížejí při svých záměrech ve vývoji zaměstnanosti k rekvalifikačním programům podle odstavce 1.

(3) Zaměstnavatelům, kteří provádějí rekvalifikaci v zájmu dalšího pracovního uplatnění svých zaměstnanců,[7]) mohou být na základě písemné dohody s příslušným úřadem práce plně nebo částečně hrazeny náklady spojené s touto činností.

§ 7
Spolupráce ve státní politice zaměstnanosti

K zabezpečení spolupráce na trhu práce úřady práce zřizují poradní sbory složené zejména ze zástupců odborových svazů, zaměstnavatelů, družstevních orgánů, organizací zdravotně postižených a úřadů práce. Jejich účelem je koordinace při realizaci státní politiky zaměstnanosti v příslušné územní oblasti. Vyjadřují se zejména ke zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšných prací, k programům strukturálních a organizačních změn, programům rekvalifikace a k organizaci poradenské činnosti.

§ 8
Kontrolní činnost

(1) Kontrolní činnost podle tohoto zákona vykonávají ministerstvo a úřady práce (dále jen „orgán kontroly“). Kontrolní oprávnění jiných orgánů podle zvláštních předpisů tím nejsou dotčena.

(2) Zaměstnanec orgánu kontroly pověřený provedením kontroly je oprávněn vstupovat do objektů a zařízení zaměstnavatelů, požadovat od zaměstnanců zaměstnavatele předložení potřebných dokladů, podání úplných zpráv, informací a vysvětlení ve lhůtách k tomu určených, účast zaměstnavatelů při projednávání výsledků kontroly a další součinnost potřebnou k vytvoření podmínek k nerušenému a rychlému provedení kontroly.

(3) Zjistí-li porušení obecně závazných právních předpisů o zaměstnanosti nebo obecně závazných právních předpisů týkajících se vzniku, změn a skončení zaměstnání a pracovních podmínek zaměstnanců, s výjimkou pracovních podmínek vyplývajících z předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci,[8]) je zaměstnanec orgánu kontroly pověřený provedením kontroly povinen vyžadovat na zaměstnancích zaměstnavatele odstranění zjištěných nedostatků ve lhůtě k tomu určené a oprávněn vyžadovat si podání zprávy o přijatých opatřeních.

(4) Zaměstnancům zaměstnavatele, kteří v určené lhůtě zaviněně nesplní povinnost, která jim je uložena podle odstavců 2 a 3, může zaměstnanec orgánu kontroly pověřený provedením kontroly uložit pořádkovou pokutu až do částky 2000 Kčs, a to i opětovně, nebyla-li uložená povinnost splněna ani v nově určené lhůtě. Pořádkovou pokutu lze uložit ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy k nesplnění povinnosti došlo.

(5) Zaměstnanci orgánu kontroly jsou povinni zachovávat hospodářské a služební tajemství o skutečnostech, o nichž se při výkonu své činnosti dozvěděli.

§ 9

(1) Orgán kontroly je oprávněn ukládat zaměstnavatelům za zaviněné porušení povinností vyplývajících z obecně závazných právních předpisů uvedených v § 8 odst. 3 pokuty až do částky 250 000 Kčs a při opětovném porušení povinností, za jejichž nedodržení byla již pokuta uložena, až do částky 1 000 000 Kčs. Pokutu lze uložit ve lhůtě do jednoho roku ode dne, kdy se orgán kontroly dozvěděl o porušení povinností podle věty první, nejpozději však do tří let ode dne, kdy je zaměstnavatel porušil. Za stejných podmínek je oprávněn uložit orgán kontroly pokutu tomu, kdo

zprostředkovává zaměstnání v rozporu se zákonem nebo porušuje dohodu uzavřenou podle § 5 odst. 2 a 3 a § 6 odst. 3.

(2) Při ukládání pokuty podle odstavce 1 se přihlíží k závažnosti porušení, k míře zavinění a k okolnostem, za nichž k porušení povinnosti došlo.

(3) Pokutu podle odstavce 1 nelze uložit, byla-li zaměstnavateli již za totéž porušení obecně závazných právních předpisů uložena pokuta nebo jiná majetková sankce jiným orgánem podle zvláštních předpisů.

§ 10

Pokuty podle § 8 a 9 jsou příjmem státního rozpočtu České republiky.

ČÁST DRUHÁ
PŮSOBNOST MINISTERSTVA A ÚŘADU PRÁCE

§ 11
Působnost ministerstva

Ministerstvo řídí a kontroluje výkon státní správy a dodržování zákonnosti při zabezpečování státní politiky zaměstnanosti, přitom zejména

a) řídí úřady práce,

b) vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti včetně ukládání pokut,

c) spravuje prostředky na zabezpečování státní politiky zaměstnanosti a rozhoduje o jejich použití,

d) soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce, zpracovává prognózy vývoje zaměstnanosti a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce a k vytváření souladu mezi zdroji a potřebami pracovních sil v České republice v odvětvové a profesně kvalifikační struktuře a přijímá opatření k usměrňování pracovních sil ze zahraničí na území České republiky a pracovních sil do zahraničí,

e) zpracovává koncepce státní politiky zaměstnanosti a řešení stěžejních otázek na trhu práce, například v oblasti zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností a uchazečů o zaměstnání vyžadujících zvýšenou péči, které předkládá vládě České republiky,

f) spolupracuje s příslušnými ústředními orgány státní správy při tvorbě návrhu programů opatření pro umísťování zaměstnanců uvolňovaných v důsledku strukturálních změn, organizačních nebo racionalizačních opatření předkládaných vládě České republiky,

g) podněcuje a hmotně podporuje zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšné práce,

h) zpracovává v součinnosti s příslušnými ústředními orgány státní správy státní rekvalifikační programy,

i) může zřizovat státní rekvalifikační střediska,

j) zaujímá stanoviska k návrhům ovlivňujícím státní politiku zaměstnanosti, které předkládají vládě České republiky jiné ústřední orgány státní správy,

k) uděluje nebo odnímá povolení právnickým nebo fyzickým osobám k výkonu nevýdělečného zprostředkování zaměstnání, včetně stanovení výše poplatku za toto zprostředkování; toto povolení může udělit i pro zprostředkování zaměstnání v cizině, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak, a to za podmínek, že bude prováděno v souladu s mezinárodními dohodami sjednanými s příslušnými státy,

l) spolupracuje s příslušnými ústředními orgány státní správy České a Slovenské Federativní Republiky při rozvíjení mezinárodních vztahů týkajících se státní politiky zaměstnanosti, zejména při přípravě mezinárodních smluv a zabezpečuje provádění závazků z nich vyplývajících,

m) zabezpečuje projekční řešení a programově technické vybavení informačního systému na úseku zaměstnanosti.

Působnost úřadu práce

§ 12

(1) Úřad práce

a) informuje občany o možnostech získání zaměstnání, odborné přípravy a rekvalifikace, a zaměstnavatele o volných zdrojích pracovních sil na jejich vyžádání,

b) zprostředkovává uchazečům o zaměstnání a zájemcům o zaměstnání, kteří mají trvalý pobyt[9]) v jeho územním obvodu, vhodné zaměstnání,[10])

c) poskytuje občanům poradenské služby spojené se zaměstnáním, s volbou povolání a odbornou výchovou v souladu s rozvojem odvětví, oborů a činností,

d) organizuje, zabezpečuje a usměrňuje rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání ve svém územním obvodu a podle potřeby k tomu účelu zpracovává programy opatření,

e) může zřizovat státní rekvalifikační střediska,

f) vede evidenci volných pracovních míst, evidenci uchazečů o zaměstnání, vydaných pracovních povolení cizincům a osobám bez státní příslušnosti a podle potřeby i evidenci zájemců o zaměstnání,

g) vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti včetně ukládání pokut,

h) hradí zaměstnavatelům náklady na náborové příspěvky a jiné výhody poskytované doosídlencům ve vymezeném území pohraničí,[11])

i) účelně hospodaří s prostředky na zabezpečení zaměstnanosti,

j) sleduje a hodnotí stav trhu práce ve svém územním obvodu a činí opatření k ovlivňování nabídky a poptávky na trhu práce; za tím účelem může vyžadovat od zaměstnavatelů informace o jejich záměrech ve vývoji zaměstnanosti,

k) podněcuje a hmotně podporuje zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšné práce ve svém územním obvodu; za tím účelem spolupracuje se zaměstnavateli, obcemi a s příslušnými orgány státní správy,

l) doporučuje zaměstnavatelům k přijetí uchazeče o zaměstnání na nově zřízená společensky účelná pracovní místa a na vytvořené veřejně prospěšné práce,

m) projednává se zaměstnavateli na základě jejich informací umísťování uvolněných zaměstnanců při strukturálních změnách, racionalizačních a jiných opatřeních; v závažných případech spolupracuje se zaměstnavateli a s příslušnými státními orgány při stanovení programu opatření pro umísťování uvolňovaných zaměstnanců,

n) spolupracuje s orgány sociálního zabezpečení a orgány státní zdravotní správy při zprostředkování vhodného zaměstnání pro uchazeče o zaměstnání,

o) spolupracuje s postpenitenciárními kurátory a dalšími terapeutickými pracovišti, pracovišti rodinné terapie, jakož i s humanitárními institucemi s cílem začlenění a léčby osob společensky nepřizpůsobených a osob v krizových situacích.

(2) Úřad práce rozhoduje

a) o vyřazení[12]) z evidence uchazečů o zaměstnání,

b) o přiznání, nepřiznání, odejmutí, zastavení nebo vrácení výplaty hmotného zabezpečení,

c) o vydání a odnětí povolení k zaměstnání cizincům a osobám bez státní příslušnosti, jestliže jim bylo uděleno povolení k pobytu na území České a Slovenské Federativní Republiky[13]) a povolení zaměstnavatelům získávat na volná pracovní místa občany ze zahraničí.[14])

§ 13
Zabezpečování zaměstnání občanů se změněnou pracovní schopností

(1) Úřad práce

a) ukládá zaměstnavatelům obsazovat volná pracovní místa vymezená pro občany se změněnou pracovní schopností pouze těmito občany,

b) vede evidenci uchazečů o zaměstnání se změněnou pracovní schopností,

c) poskytuje poradenské služby o volbě povolání, zabezpečuje pracovní rehabilitaci, přípravu pro pracovní uplatnění a po jejich absolvování vhodné pracovní uplatnění občanů se změněnou pracovní schopností; ve spolupráci s orgány státní zdravotní správy sleduje, zda příprava na pracovní uplatnění a pracovní podmínky nemají nepříznivý vliv na jejich zdravotní stav,

d) vyžaduje od zaměstnavatelů seznamy pracovních míst vhodných pro občany se změněnou pracovní schopností,

e) zřizuje a spravuje výcviková střediska pro občany se změněnou pracovní schopností.

(2) Úřad práce rozhoduje

a) o přijetí občana se změněnou pracovní schopností do přípravy pro pracovní uplatnění,

b) o hmotném zabezpečení občanů se změněnou pracovní schopností po dobu jejich přípravy pro pracovní uplatnění a o jeho zvýšení na rodinné příslušníky,[15])

c) o úhradě nákladů na přípravu na pracovní uplatnění občanů se změněnou pracovní schopností,

d) o příspěvku zaměstnavatelům na zřízení chráněných dílen[16]) a pracovišť a občanům samostatně výdělečně činným se změněnou pracovní schopností na vybavení nezbytnými pracovními prostředky,

e) o povinnosti zaměstnavatele přijmout do zaměstnání občany se změněnou pracovní schopností, až do výše povinného podílu na celkovém počtu zaměstnanců,[17])

f) o udělení předchozího souhlasu zaměstnavateli k rozvázání pracovního poměru výpovědí pracovníku se změněnou pracovní schopností.[18])

§ 14

Úřad práce v případě potřeby vyžaduje, aby zaměstnavatelé vybírali z nahlášených volných pracovních míst místa vhodná pro uchazeče o zaměstnání vyžadující zvýšenou péči;[19]) na tato vhodná místa občany zaměstnavatelům doporučuje.

ČÁST TŘETÍ
SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 15

(1) Porušení povinnosti uchazečem o zaměstnání poskytnout úřadu práce na jeho výzvu potřebnou součinnost při zprostředkování zaměstnání (§ 4 odst. 3) je přestupkem.[20])

(2) Za přestupek podle odstavce 1 může příslušný úřad práce uložit pokutu do 1000 Kčs.

§ 16

(1) Na rozhodování ministerstva a úřadů práce podle tohoto zákona se nevztahují obecné předpisy o správním řízení[21]) s výjimkou rozhodování podle § 8 odst. 4, § 9 odst. 1, § 11 písm. k), § 12 odst. 2 a § 13 odst. 2.

(2) Na rozhodování ministerstva a úřadů práce o přestupku podle § 15 se vztahují obecné předpisy.[20])

§ 17

Úřady práce a Úřad práce hlavního města Prahy zřízené podle zákonného opatření předsednictva České národní rady č. 306/1990 Sb., o zřízení úřadů práce, jsou úřady práce podle tohoto zákona.

§ 18

Zákon České národní rady č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České socialistické republiky v sociálním zabezpečení, ve znění zákona České národní rady č. 125/1990 Sb., zákona České národní rady č. 210/1990 Sb., zákona České národní rady č. 425/1990 Sb. a zákona České národní rady č. 459/1990 Sb. se mění a doplňuje takto:

1. § 8 písm. e) zní:

   „e) provádějí nemocenské pojištění

   1. osob samostatně výdělečně činných,
   2. pracovníků malých závodů,
   3. uchazečů o zaměstnání,
   4. uchazečů o zaměstnání-občanů se změněnou pracovní schopností připravujících se pro pracovní uplatnění,“.

2. V § 8 písm. n) se vypouštějí slova „ve věcech sociálního zabezpečení“.
3. § 28, § 29 a 31 se vypouštějí.
4. V § 43 odst. 1 písm. a) se vypouští bod č. 2; dosavadní body č. 3 a 4 se označují jako body č. 2 a 3.
5. V § 45 se vypouští písmeno f); dosavadní písmena g) až j) se označují jako písmena f) až i).
6. V § 46 se vypouští odstavec 6; dosavadní odstavce 7 až 9 se označují jako odstavce 6 až 8.
7. V § 54 odst.1 se vkládá nové písmeno d), které zní:

   „d) v případech uvedených v § 8 písm. e).“.

§ 19

Zrušují se:

1. nařízení vlády České socialistické republiky č. 121/1970 Sb., o povinnostech organizací a občanů při zabezpečování práce občanům,
2. zákonné opatření předsednictva České národní rady č. 306/1990 Sb., o zřízení úřadů práce.

§ 20

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. února 1991.

Burešová v. r.

Pithart v. r.

1) § 8 zákona č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti.

2) Zákon České národní rady č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících.

3) § 27 odst. 4 zákoníku práce.

4) § 4 zákona č. 1/1991 Sb.

5) § 7 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb.

6) Zákon České národní rady č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení).

7) § 11 zákona č. 1/1991 Sb.

8) § 26 odst.1 zákona č. 1/1991 Sb.

9) Zákon č. 135/1982 Sb., o hlášení a evidenci pobytu obyvatelstva

10) § 1 odst. 2 zákona č.1/1991 Sb.

11) Vyhláška ministerstva práce a sociálních věcí České socialistické republiky a ministerstva zemědělství a výživy České socialistické republiky č. 62/1970 Sb., o poskytování náborových příspěvků a jiných výhod doosídlencům ve vymezeném území pohraničí, ve znění vyhlášky č. 69/1986 Sb.

12) § 7 odst. 3 zákona č.1/1991 Sb.

13) § 2 odst. 2 zákona č.1/1991 Sb.

14) § 19 odst. 3 zákona č.1/1991 Sb.

15) § 119 a 120 vyhlášky federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 149/1988 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení.

16) § 118 vyhlášky č. 149/1988 Sb.

17) § 24 odst. 2 zákona č. 1/1991 Sb.

18) § 50 zákoníku práce.

19) § 9 zákona č. 1/1991 Sb.

20) Zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

21) Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád)

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.